Vabatahtlikest üliõpilastest abiõpetajate programmi ülevaade 2025. aastal

2025. aastal jätkus vabatahtlikest üliõpilastest abiõpetajate programm fookusega õppeasutustele toe pakkumisel eesti keelest erineva kodukeelega laste õpetamisel. Programm loodi selle fookusega 2023. aasta sügisel ning on jätkuvalt väärtuslik nii haridusasutustele kui ka üliõpilastele. Vabatahtlikke abiõpetajaid suunati õppeasutustesse eestikeelsele õppele ülemineku ja/või eesti keelest erineva emakeelega õppijate toetamiseks sõltuvalt haridusasutuste vajadustest ja registreerunud vabatahtlike võimalustest.

2025. aastal oli programmi registreerunud kokku 134 asutust. Neist koostöö vabatahtlikuga saavutasid 112 asutust. 3 registreerunud asutust loobus programmis osalemisest (nt abivajadus oli lühiajaline või oli tööle võetud palgaline täiskohaga abiõpetaja). Enim oli registreerunud õppeasutusi taaskord Harju, Tartu, Ida-Viru, Pärnu ja Viljandi maakonnas.

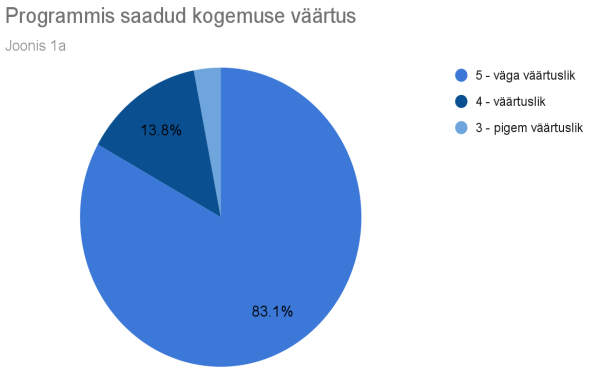
Programmi üks võimalikke kitsaskohti on abistamine asutustes, mis asuvad maakonnakeskustest väljas või mujal kui eelmainitud maakondades. Asutustel on lihtsam vabatahtlikega koostööd saavutada asulates ja maakondades, kus toimub Tallinna Ülikooli ja Tartu Ülikooli või kolledžite õppetöö. Samas tuleb ka märkida, et suurem osa registreerunud asutusi asub eelmainitud maakondades, ehk olukordi, kus asutus registreerub, aga pole vabatahtlikku, keda nende juurde suunata, on suhteliselt vähe. Kõige rohkem tuleb seda ette Pärnu ja Viljandi maakonnas. 2025. aastal saadeti Tartu Ülikooli poolt programmijuhtide kaudu registreerumiskutsed ka TÜ Viljandi Kultuuriakadeemia üliõpilastele (Viljandis toimub ka TÜ kunstide ja tehnoloogia õpetaja magistriprogrammi õppetöö), kuid TÜVKA üliõpilaste osalus ei ole aktiivne.

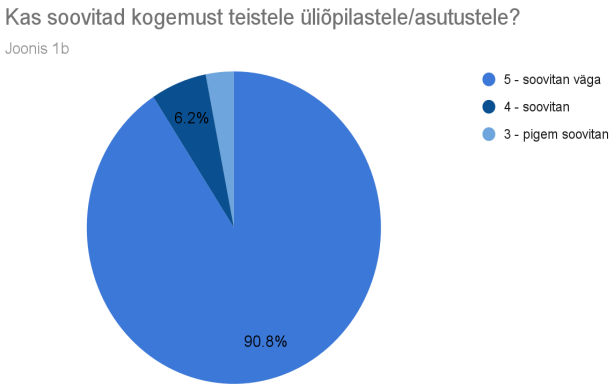
Kokku registreerus 2025. aastal programmi 209 vabatahtlikku üliõpilast, kellest 166 saavutasid haridusasutusega koostöö (mõnest asutusest oli registreerunud rohkem kui üks õpetaja ning asutuses oli rohkem kui üks vabatahtlik abiõpetaja). Kõige rohkem oli registreerunuid, kes olid valmis abiõpetajana tegutsema Harju, Tartu, Ida-Viru ja Pärnu maakondades. Vabatahtlikke üliõpilasi registreerub endiselt programmi rohkem kui asutusi. Peamiseks koostöökokkuleppe mitte saavutamise põhjuseks on asjaolu, et enamik üliõpilasi eelistab abistada maakonnakeskustes ning keskustes on reeglina vabatahtlikke rohkem kui registreerunud asutusi.

Kokkuvõte vabatahtlikest üliõpilastest abiõpetajate programmi tagasisideküsitlusest

Tagasisideküsitluses uuriti vabatahtlike programmi toimimist perioodil 1. september - 15. detsember 2025. Küsitlus viidi läbi ajavahemikus 23.12.2025-13.01.2026 ning sellele vastasid 65 osalejat: 31 üliõpilast, 12 kooli ja 22 lasteaeda. Küsitlus viidi läbi TÜ ja TLÜ koostöös.

Osalejatel on endiselt programmi vastu huvi ning peavad programmis osalemist väärtuslikuks. Joonis 1a illustreerib vastanute arvamust programmis saadud kogemuse väärtuse kohta. Kõik küsimustikule vastanud üliõpilased ja õppeasutused andsid saadud kogemusele positiivse hinnangu (vastusevariante *väga väärtusetu*, *väheväärtuslik* ja *pigem väheväärtuslik* ei valitud). Sarnaselt uuriti küsitluses, kas programmis osaleja soovitaks kogemust teistele üliõpilastele ja õppeasutustele. Joonis 1b näitab, et kõik vastanud soovitaksid programmi teistele suuremal või vähemal määral (vastusevariante *pigem ei soovita*, *ei soovita* ja *üldse ei soovita* ei valitud).

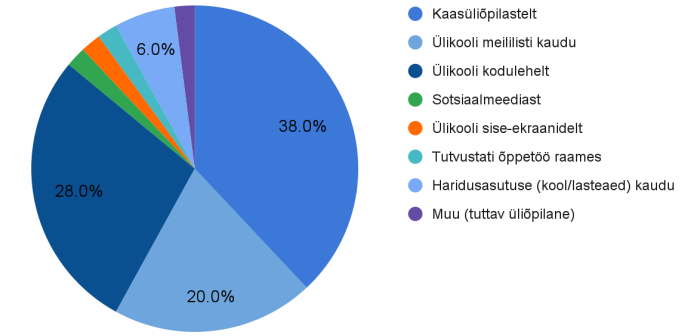

Küsitluses uuriti, kuidas said osalejad programmi olemasolust teada. Üliõpilased on informatsiooni saanud enamjaolt teiste üliõpilaste kaudu, samuti ülikoolide kodulehtedelt ning ülikoolide meililistide kaudu, ent sel aastal reklaamiti vabatahtlike programmi ülikoolide sise-ekraanidel ning mõnel juhul ka õppetöö raames (Joonis 2a). Õppeasutuste esindajad on peamiste infoallikatena välja toonud meililistid, praktikantide/kolleegide soovitused, ülikoolide kodulehed, kuid võrreldes varasemaga on kasvanud ka programmist teadasaamine sotsiaalmeedia vahendusel (Joonis 2b).

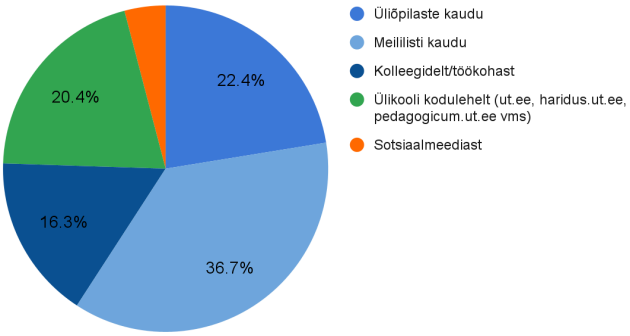
Kuidas said programmi olemasolust teada? (üliõpilased)

Joonis 2a

Kuidas said programmi olemasolust teada? (õppeasutused)

Joonis 2b

Üliõpilaste tagasiside

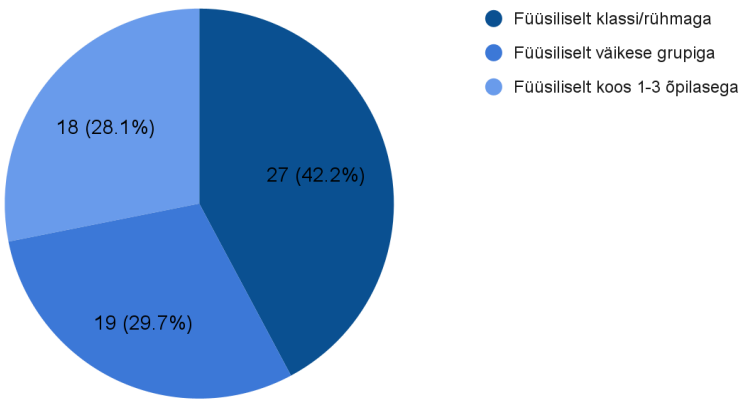
Vastanud üliõpilastest 18 märkisid, et osalevad programmis seonduvalt Tartu Ülikooliga ja 13 Tallinna Ülikooliga. Kõik 31 vastanud üliõpilast olid saavutanud haridusasutusega koostöö kokkuleppe. Vastanud üliõpilastest 23 käisid abiks lasteaias, 8 koolis. Sel perioodil polnud vastanute seas ühtki üliõpilast, kes oleks abistanud mõlemas asutuses.

Vastanutest 7 üliõpilast olid programmist osa võtnud ka eelmisel õppeaastal. 2025. aastal lubati küll haridusasutuses jätkata, kui abivajadus on endiselt olemas ning kokkulepe saavutatud, aga varasemalt osalenud üliõpilased täitsid tagasisideküsimustikku väiksema tõenäosusega. Kõik 31 üliõpilast vastasid, et soovivad osaleda ka järgmisel perioodil.

Haridusasutusega kokkuleppe saavutanud üliõpilased märkisid küsitluses enda kogemuse vormi (vt Joonis 3). 27 üliõpilast (42,2% vastanutest) abistasid klassi/rühma, 19 üliõpilast (29,7%) töötasid väikese õpilaste rühmaga ning 18 üliõpilast (28,1%) pakkusid individuaalset õpituge või töötasid kuni 3 õpilasega. Distantsõpet Zoomi või muu keskonna abil sel perioodil ei kasutatud.

Õppetöö või abistamise vormid

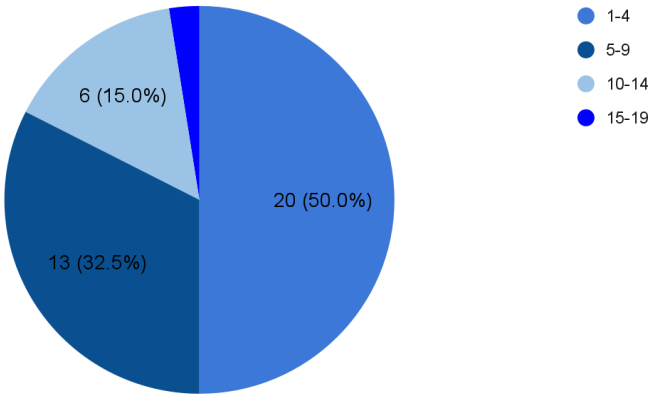
Joonis 3

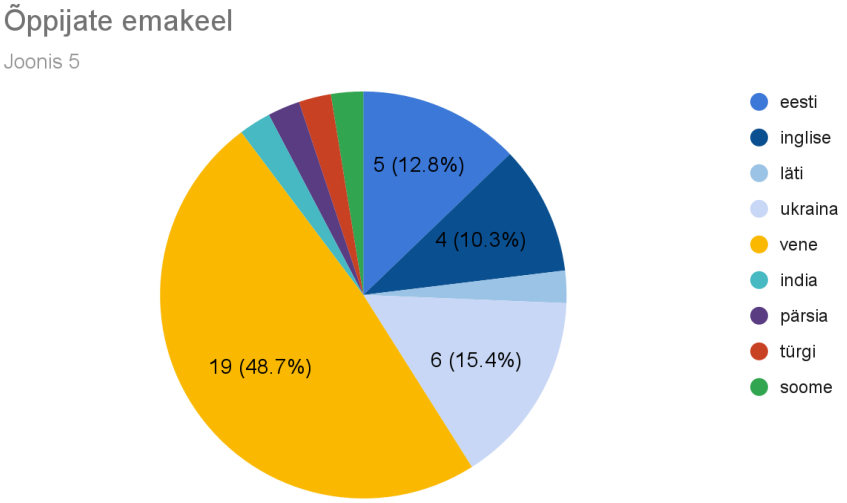
Küsimustikus uuriti, millist abi koolid ja lasteaiad üliõpilaste hinnangul vajasid. Kuna programmi fookus on muukeelsete laste toetamisel, siis kõige enam vajati tuge muukeelsete laste ja õpilaste eesti keele oskuse arendamisel. Järgnes vajadus individuaalse juhendamise ja väikese grupi töö juhendamise järele ainetundides - toodi välja toe vajadust ainealase terminoloogia mõistmisel. Märkimisväärselt toodi esile ka igapäevaste rutiinide toetamine ning abi käitumise ja töökorra hoidmisel. Sooviti ka erivajadustega laste abistamist. Enim tuge vajati õppijate toetamisel vanuserühmades 1-4 a. ja 5-9 a, kuna enamik küsitlusele vastanud vabatahtlikest oli abiks käinud lasteaias. Kõige vähem vabatahtlikke on abiks gümnaasiumiastmes. Joonisel 4 on näidatud vanuserühmade jaotus.

Õppijate vanuserühmad

Joonis 4

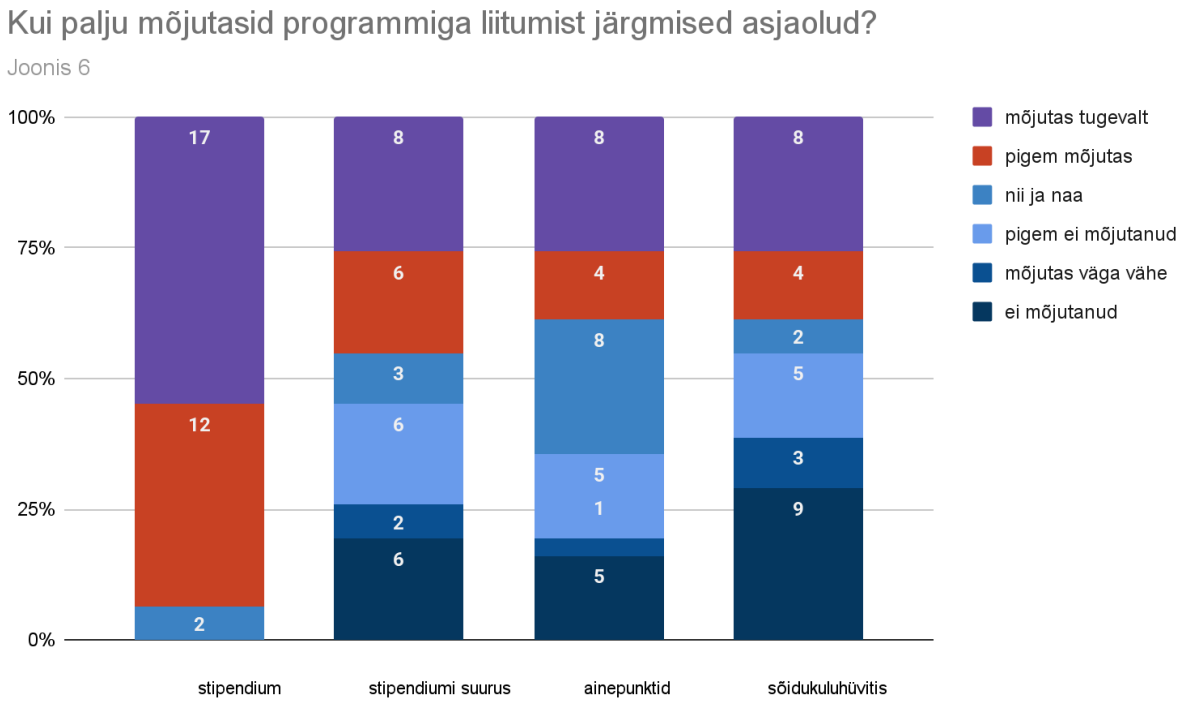

Eelmise aastaga võrreldes on õppijate emakeelte jaotus muutunud mitmekesisemaks. Peamiselt on tuge vajavate õppijate emakeel endiselt vene (48,7%) või ukraina (15,4%) keel, aga vabatahtlikud üliõpilased toetasid sel perioodil ka inglise, läti, pärsia, türgi, india ja soome emakeelega õppijaid (joonis 5).

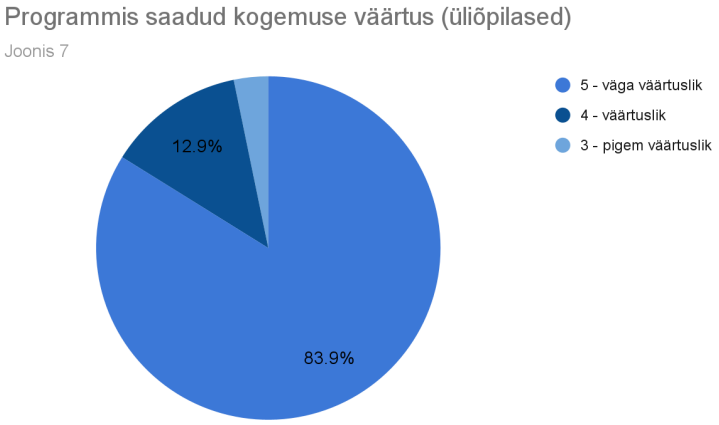

Kõigist küsimustikule vastanud üliõpilastest käis valdav enamik abiks eesti õppekeelega klassis/rühmas. Kaks vastanut märkisid oma klassi/rühma peamiseks õppekeeleks vene keele. Üks vastanu oli peamiseks õppekeeleks märkinud inglise ja üks ukraina keele, kuigi vastustest ilmnes, et küsimust oli valesti tõlgendatud kui küsimust õppijate peamise keele kohta.

Vabatahtlikelt uuriti, kui palju mõjutasid kompenseerivad tegurid (võimalus saada stipendiumit, stipendiumi suuruse muutus, võimalus saada vabaaine punkte ning võimalus saada sõidukuluhüvitist) programmiga liitumist. Joonis 6 näitab, et kogemuse saamise kõrval oli suurimaks lisamotivaatoriks stipendium, mille puhul 29 vastajat 31-st leidsid, et see mõjutas tugevalt või pigem mõjutas nende otsust. Võrreldes eelmise aastaga on stipendiumi ning sõidukulude kompenseerimise võimalus muutunud vabatahtlike jaoks olulisemaks teguriks ning ainepunktide saamise võimalus vähem tähtsamaks.

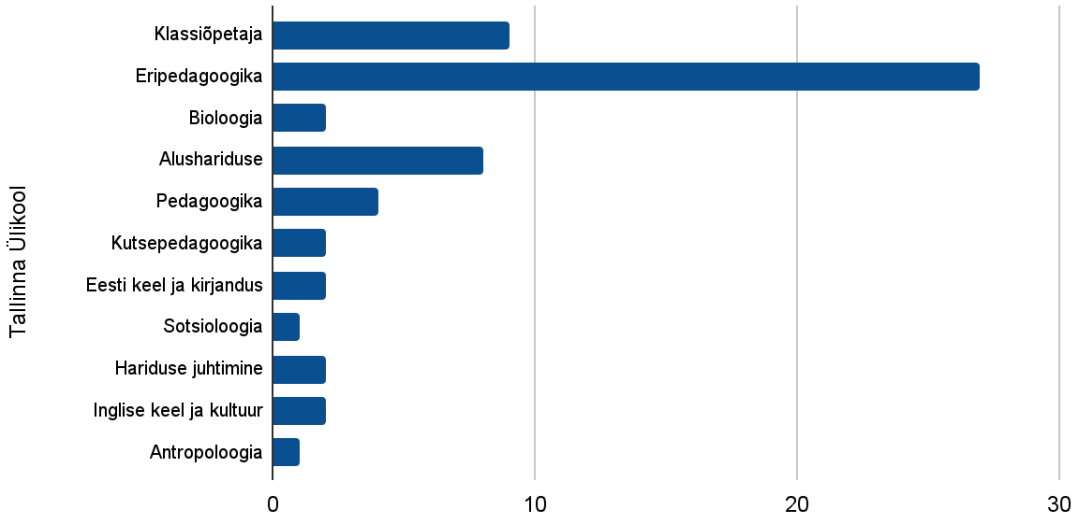
Joonis 7 illustreerib vastanud üliõpilaste arvamust programmis saadud kogemuse väärtuse kohta. Kõik küsimustikule vastanud üliõpilased andsid saadud kogemusele positiivse hinnangu (vastusevariante väga väärtusetu, väheväärtuslik, pigem väheväärtuslik ja pigem väärtuslik ei valitud). Sarnaselt uuriti küsitluses, kas programmis osaleja soovitaks kogemust teistele üliõpilastele. Kõik 31 küsimustikku täitnud üliõpilast soovitaksid väga programmis osalemist teistele üliõpilastele (vastusevariante soovitan, pigem soovitan, pigem ei soovita, ei soovita ja üldse ei soovita ei valitud).

Enamik programmis osalenud ja küsimustikule vastanud vabatahtlikest on mõne Tartu Ülikooli või Tallinna Ülikooli õpetajakoolituse õppekava üliõpilased (vt Joonis 8a ja 8b). Programmi tegevused on tihedalt seotud nende erialaga, toetavad nende kutseõpet ning võimaldavad praktiliselt rakendada ülikoolis omandatud teoreetilisi teadmisi.

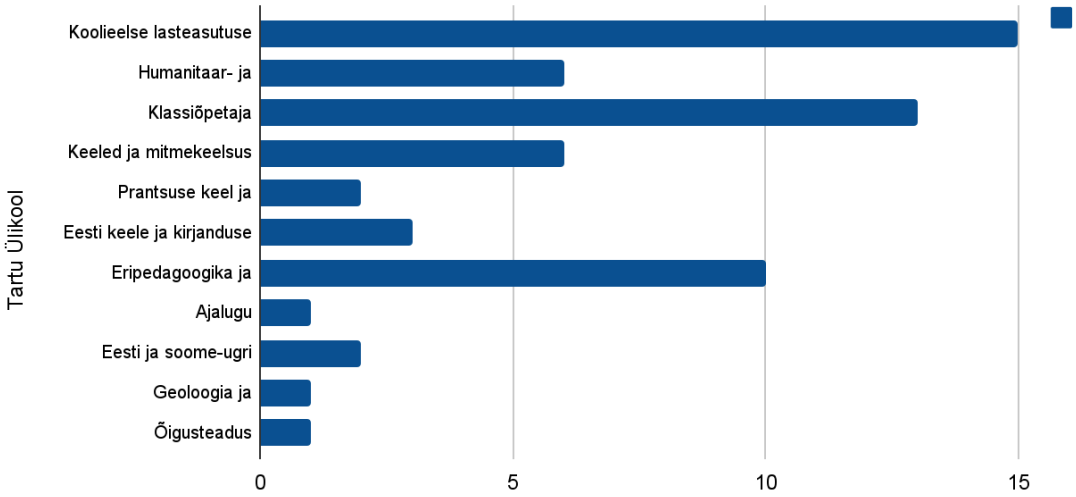
Küsitlusele vastanud üliõpilased õppekavade lõikes

Joonis 8a

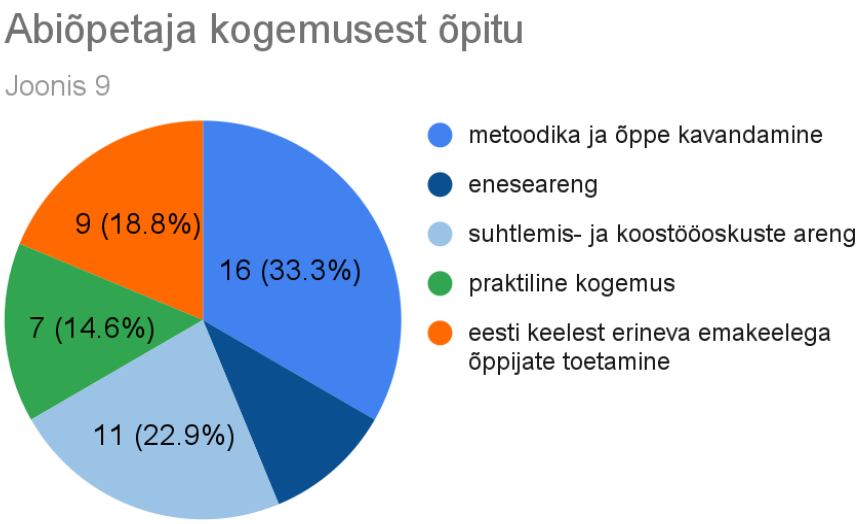

Küsitlusele vastanud üliõpilased õppekavade lõikes

Joonis 8b

Kõik küsitlusele vastanud pidasid programmi väärtuslikuks, ent eraldi küsimusena paluti vastajatel vabavastustes täpsemalt välja tuua, mida nad programmi raames vabatahtliku abiõpetaja tööst õppisid ja mida oleksid tahtnud teisiti teha. Vabavastused on grupeeritud viite kategooriasse: metoodika ja õppe kavandamine, töö eesti keelest erineva emakeelega õppijatega, praktiline kogemus, suhtlemisoskused ning enesearen g.

Kolmandik vastanutest (33,3%) tõid välja metoodika ning õppe kavandamise oskuse arengut, eelkõige seoses keeleõppega. Kuna programmi fookus on eesti keelest erineva emakeelega õppijate toetamisel, toodi seda aspekti vastustes eraldi välja mõnevõrra vähem (18,8%). Tõid välja ka praktilise kogemuse väärtust (14,6%) ning haridusasutuse kollektiivis töötamise, suhtlus- ja konfliktilahendusoskuse arengut (22,9%). *Enesearengu* alla on liigitatud vabavastused, kus vastajad mainisid enda tugevate või nõrkade külgede paremini tundma õppimist ja isiklikku arengut mõnes neist aspektidest. Enim mainiti enesekindluse kasvu, kannatlikkuse arengut ning tajutud vajadust enda eesti keele taseme tõstmiseks või sõnavara arendamiseks.

Noppeid vastustest küsimusele “Kui on vabatahtliku tegemistest mõni huvitav kogemus või seik, siis palun jaga seda meiega”:

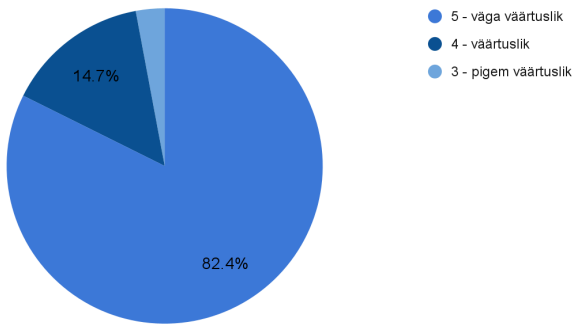
- *Ukraina poisil oli sünnipäev ja lasteaias on kombeks lastele sünnipäevaks kinkida teiste laste joonistustest koostatud raamat. Laps oli väga õnnelik raamatu üle, uuris seda pingsalt ja näitas ka rühmakaaslastele.*
- *Vabatahtlikuna töötamine täitis hinge. Kui nägin, et minu tehtud töö n-ö kannab vilja, siis see andis motivatsiooni. Seda tundsin, kui nägin, et muukeelne laps on omandanud sõnavara, mida olime õppinud. See oli täielik rõõmutunne, kui laps iseseisvalt mäletas ja kasutas sõnu, mida olime õppinud.*
- *Alguses natuke pelgasin, et äkki lapsed ei võta mind omaks ja võõrustavad, kuna nad on veel nii väiksed, kuigi ajaga kujunes usalduslik suhe. Mu südant soojendas ja hinge töitis, kui hommikul lasteaeda minnes mõni laps jooksis kallistama, otsis lähedust või tuli uksele vastu raamatuga, kuna see oli meie peamine õppevahend. Samuti oli tore, kuidas mõni laps kutsus mind "Suusi", kuna mul on keeruline nimi.*
- *Pelgasin alguses, et lasteaias ootavad mind ees kogenud ja vanemad õpetajad ja mina olen alles 1. kursuse õpilane, kes ei tea asjast midagi. Kogemus oli täiesti vastupidine - kõik olid toetavad ja abivalmid ning pakkusid mulle võimalust ise rühmategevusi läbi viia, et saaksin kogemust. Samuti huvitusid ja abistasid vajadusel.*
- *Mulle väga meeldis õpetajaga koos jõululõunale minek, sain ka teiste klasside õpetajatega rohkem suhelda. Samuti on alati hea ja soe tunne kuulda, kui tunni lõpus õpilane tänab, et olin temaga kannatlik ja aitasin teda ülesannete lahendamisel ning selgitasin teemat/ülesannet lihtsamalt.*
- *Mul oli väga hea tunne, kui sain abistada õpilasi individuaalselt, kes ei saanud õpetaja selgitustest täielikult aru ning pärast minu selgitusi suutsid nad ülesande iseseisvalt lahendada. Sellistes olukordades tundsin tõesti, et mind on vaja, minu kohalolek on väärtuslik ning et annan oma panuse eestikeelsele õppele üleminekusse, sest tänu minule laps omandas keerulise teema.*
- *Saan jagada seda, et lapsed on väga toredad, iga hommik ootavad mind ja räägivad midagi uut. See tõstab hommikul alati mu tuju.*
- *Mulle meeldis see, kuidas rühmaõpetaja usaldas mind ning minult küsiti alati, kuidas võiks teha ja mida teha ehk tundsin ennast vajalikuna, mis mulle väga meeldis.*
- *Ukraina lapsed olid alguses ebakindlad, kui pidid minuga koos väikese grupiga õppetegevuses osalema. Alguses pidi neid palju julgustama. Nüüd aga juba tahavad ise tulla õppima ja see teeb südame nii soojaks. :)*
- *Kõik asutused on olnud toredad. Õpetajad ja lapsed on mind alati väga hästi vastu võtnud.*
- *Väga südantsoojendav on see, kuidas lapsed hakkavad mind tasapisi usaldama ja on alati rõõmsad mind nähes.*
- *Päevad laste juures algavad soojade tervitustega ja lõppevad soojade kallidega.*

Õppeasutuste tagasiside

Tagasiside küsimustikku täitsid 34 õppeasutust, sh 12 kooli ja 22 lasteaeda. Kõik vastanud õppeasutused olid saavutanud üliõpilasega koostöö kokkuleppe. Kõik küsitlusele vastanud pidasid osalemist endiselt väärtuslikuks ning soovitaksid programmis osalemist ka teistele haridusasutustele (joonised 10a ja 10b).

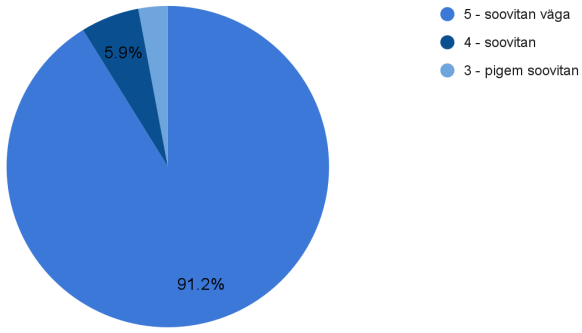
Programmis saadud kogemuse väärtus (õppeasutused)

Joonis 10a

Kas soovitad kogemust teistele õppeasutustele?

Joonis 10b

Küsisime õppeasutustelt, milles oli nende klassides/rühmades vabatahtliku abiõpetaja abi kõige rohkem vaja. Programmi fookust arvestades vajati kõige rohkem abi muu kodukeelega laste eesti keele oskuse arendamisel ja seda enamasti kas üks-ühele õppes või väiksemates rühmades. Vabavastustes oli õppeasutuste hinnangul vabatahtliku abiõpetaja abi kõige enam vajalik muukeelsete laste ja õpilaste eesti keele oskuse arendamisel, millele järgnes individuaalne juhendamine ja igapäevase õppe- ning rühmatöö toetamine. Vähemal, kuid olulisel määral toodi esile ka käitumise toetamist, HEV-õpilaste abistamine ning üldine toetav roll õpetaja kõrval.

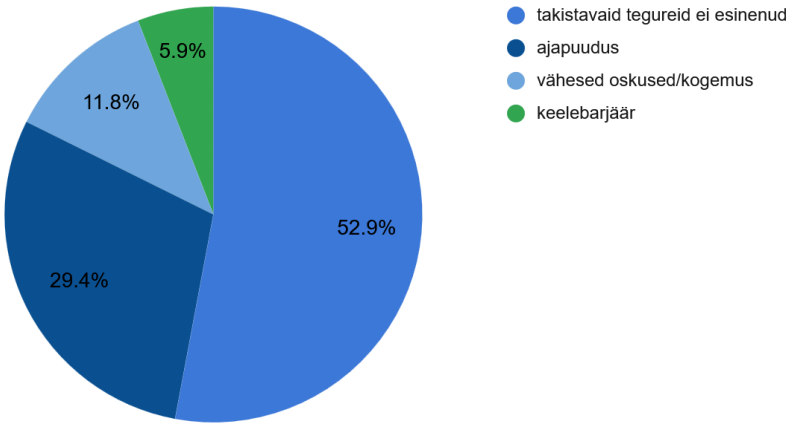
Õppeasutuste hinnangul soodustavad vabatahtliku töö õnnestumist eelkõige kolm peamist aspekti:
1) koostöö ja kommunikatsioon – selged kokkulepped, kiire ja avatud infovahetus, paindlik suhtumine;
2) vabatahtliku isiklikud omadused ja motivatsioon – entusiasm, kohusetundlikkus, valmisolek õppida ja panustada, positiivne suhtumine;
3) paindlik töökorraldus ja toetav keskkond – aja kohandatavus, toetav kollektiiv ja juhendajad, turvaline ning kaasav töökeskkond.

Täiendavalt toodi esile spetsiifilised oskused ja praktiline toetus, mis võimaldavad vabatahtlikel pakkuda lisaväärtust ja paremini reageerida laste individuaalsetele vajadustele.

Suuremal osal osalejatest (52,9%) ei esinenud koostöö õnnestumist takistavaid asjaolusid. Peamise probleemina tõid asutused ka sel aastal välja ajapuudust (29,4%), ent tunnistati, et see probleem on programmi olemust arvestades vältimatu, kuna tegu on üliõpilasega, kelle peamine kohustus on seotud õppetööga.

Takistavad tegurid vabatahtliku kaasamisel

Joonis 11

Vähemal määral toodi välja ka vabatahtliku väheseid oskusi ja kogemuse puudumist (11,8%), kus see takistas vabatahtlikul abiõpetajal iseseisvat tegutsemist.

5,9% vastanutest mainisid probleemina ka keelebarjääri. Programmis osalevatelt üliõpilastelt ei nõuta vene keele oskust ning mõnel juhul võivad haridusasutused seda pidada takistavaks asjaoluks.

Noppeid vastustest küsimusele “Kui on vabatahtliku tegemistest mõni huvitav kogemus või seik, siis palun jaga seda meiega”:

- *Üliõpilased tulevad kooli kõige uuemate keelemängude ja õpilasi õppimisele motiveerivate töölehtedega. Üliõpilased abiõpetajatena kindlasti rikastavad ja mitmekesistavad õppetööd.*

- *Ukrainast (ja ka Venemaalt) Annelinna Gümnaasiumisse õppima asunud õpilaste keeleoskus on kindlasti edusamme teinud tänu abiõpetajate tööle.*

- *Meie juures oli esimese kursuse eripedagoog. Millise huvi ja respektiga ta suhtus oma töösse! Kuidas ta samm-sammult õppis tundma lapsi ja tegevusi, mida lastega tehti. See eduelamus tema silmades, kui teda ennast usaldati tegevust või tegevuse osi läbi viima. Kuidas ta oma erialast lähtuvalt õppis lapsi jälgima. Inimene rahulikult elab oma erialasse sisse, ilma kiirustamata ja kriitikavabalt.*

- *Kui esmakursuslane, kes käis meil praktikal ja peale seda soovis liituda programmiga ning oli valmis meil oma panust andma. Ja milline pühendumus, suurepärane võimalus lisaks kohustuslikule praktikale, saada veel nö üks kiht praktilisi kogemusi.*

- *Vabatahtlik oli avatud ja positiivne suhtleja. See avatus oli märgatav ka lastele, kes temaga kontakti otsisid ja endaga tegutsema kutsusid.*

- *Vabatahtlikust üliõpilasest on vabatahtlikult saanud üks meist, meie meeskonna võrdväärne liige igal tema vabal hetkel, mida on võimalik olnud meiega jagada!*

- *Meie juures eelmisel aastal käinud vabatahtlik sulandus meie lasteaiaga sedavõrd hästi, et on hetkel meie kolleeg.*

- *Abiõpetaja oli väga aktiivne kohe esimesel päeval, see oli väga armas kuidas ta koos lastega hommikul võimles.*

- *Õppis nii hästi tundma lapsi, et märkamatult haaras lapse tegevusse, erivajadusega laps rahunes, lapsed rõõmustasid alati kui ta meil käis.*

- *Kokkuvõtvalt võime öelda, et meie juures on siiani olnud vaid väga motiveeritud vabatahtlikud abiõpetajad. Oleme nendega olnud väga rahul.*